

Soru: Erzurum ilinin sosyal ve ekonomik sorunları ve hizmetlerin geliştirilmesine yönelik görüş ve önerileriniz?

ERZURUM İLİ SOSYO-EKONOMİK SORUNLARI ve HİZMETLERİN GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK ÖNERİLER

İMALAT

- Bölgede kış mevsiminin uzun sürmesi, herhangi bir finans sıkıntısı çekilmese bile inşaat sektöründe maliyetleri artırıcı bir etki yapmaktadır. İnşaat girdilerinden demir ve tuğla gibi yapı malzemelerinin büyük çoğunluğunun bölge dışında olması da taşıma maliyetlerini artırmaktadır. Ayrıca bölgedeki kalifiye iş gücü inşaat sezonunun uzun ve talebinin yüksek olduğu yerlere göç etmekte olduğundan kalifiye eleman sorunu da yaşanmaktadır.
- Atıl bulunan sanayi tesisleri, kamu binaları ve eski yatırımların değerlendirilmesi, yatırıma kazandırılması, arsa tahsis komisyonunun aktif çalışması ile bu konuda gelen taleplerin doğru ve zamanında değerlendirilebilmesi büyük önem arz etmektedir.
- Şehirde arsa üretimi noktasında önemli sıkıntılar yaşanmaktadır. Bu da haliyle arsa fiyatlarının yükselmesine, beraberinde konut fiyatlarının yükselmesine neden olmaktadır. Sosyoekonomik analizleri yapılarak, şehrin konut ihtiyacı giderilmelidir. Belediyelerin arsa üreterek özel sektörün önünü açmalıdır.
- Erzurum'da ağır şartlar altında üretim ve ticaret yapan işletmelerimizin kamu kurum ve kuruluşlar tarafından öncelikli tercih edilebilmelidir. Ayrıca Erzurum'un kış şartlarının yoğun geçtiği Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi içerisinde yer alması, iklimsel koşullar nedeni ile ısınmanın maliyetli olması, ekonomik kaynakların önemli bir kısmının ısınmaya harcanması, kısacası yaşamın maliyetli olması önemli bir sorun olmaktadır. Bölgemizin iklim koşullarından ötürü yaşadığı bu durumun yatırım koşulları ve sosyoekonomik etkileri kapsamında değerlendirildiğinde doğalgaz, elektrik vd. giderler kapsamında indirim şeklinde uygulamaların gündeme alınması ile hem yatırımcıların bakış açısını olumlu etkileyecek hem de genç nüfusun bölgeden göçünü önlemede etkili olacaktır.
- Asgari ücret politikasının bölgeler arası gelişmişlik farkının göz önünde bulundurularak işverenler açısından yükü hafifletilmelidir.
- Erzurum'un yaşamın maliyetli olması önemli bir sorun olmaktadır. Bölgemizin iklim koşullarından ötürü yaşadığı bu durumun yatırım koşulları ve sosyoekonomik etkileri kapsamında değerlendirildiğinde doğalgaz, elektrik vd. giderler kapsamında indirim şeklinde uygulamaların gündeme alınması ile hem yatırımcıların bakış açısını olumlu etkileyecek hem de genç nüfusun bölgeden göçünü önlemede etkili olacaktır.

- Elektrik, ısınma vd. giderler kapsamında alınan vergiler iklim koşulları göz önüne alınarak değerlendirilmelidir. Çünkü bu durum yatırımcının bölgeye bakışında olumsuz etki yaratarak yatırım yapmasına engel olmaktadır.
- TRA 1 bölgesinde lise öğrencilerinin yaklaşık %40'larda olması nedeniyle ve 150 binin üzerinde üniversite öğrencisinin bulunduğu bir şehir olarak Erzurum'da kısa, orta ve uzun vadede bu altyapımızın tekno girişimciliğe dahil edilmesi büyük önem arz ediyor.

TARIM VE HAYVANCILIK

- Erzurum ili tarım ve hayvancılık bakımından arazilerin uygun olduğu bir bölgedir. Ancak bölgede kullanılmayan arazinin fazla oluşu il ve ülke bazında üretime yeterli katkıyı sağlamamaktadır. Bu kapsamda kullanılmayan (işlenmeyen) arazilerin tarıma kazandırılması ve toprak kalitesine göre üretim yapılması gerekmektedir.

Arazi Kullanım Şekli	Alanı (da)
Tarla arazisi	2.435.937
Meyvelikler ve uzun ömürlü bitkiler	18.544
Sebzelikler	9.560
Kullanılmayan tarım arazisi	1.027.000
Toplam	3.491.041

Kaynak: TÜİK, Erzurum Tarım İl Müdürlüğü

(https://www.tarimorman.gov.tr/SGB/TARYAT/Belgeler/il_yatirim_rehberleri/erzurum.pdf), 2017

Yıllara göre tarla bitkileri ve ekim alanları incelendiğinde ise yetiştirilen ürünler Türkiye verilerine göre ve Erzurum yöresinin ekilebilecek arazisinin genişliğine oranla çok düşük olduğu görülmüştür.

- Hayvancılık konusunda bölgemiz yeterli arazi ve altyapıya sahip olmasına rağmen, bölge şartlarına uygun desteklerin yetersiz kalması sebebiyle büyükbaş ve küçükbaş hayvan sayısının kapasitenin altında olduğu görülmektedir.

Yıllar	2002	2016
Büyükbaş	558.393	650.963
Küçükbaş	830.421	705.953

Kaynak: TÜİK, Erzurum Tarım İl Müdürlüğü, 2017

ÖNERİLER

- Tarıma ve tarıma dayalı sanayi alanında politika ve uygulama sahasında gerekli altyapının tamamlanması, yerel inisiyatifin modern ticaret anlayışına uygun Büyükbaş hayvancılık potansiyelini azami derecede geliştirecek önlemler hayata geçirilmelidir. Uluslararası ölçekte rekabet edilebilirliğin sağlanmasına yönelik olarak hayvancılık teşvikleri uygun olarak verilmelidir.

İÇ VE DIŞ TİCARET

Ticaret Bakanlığı verilerine göre ihracat; Erzurum'da Ocak- Ağustos 2018 döneminde 37 firma tarafından 11.2 milyon dolar tutarında ihracat yapılmıştır. Bir önceki yılın aynı dönemine göre ihracat yapan firma sayısı yüzde 7.5 oranında azalmıştır, kaydedilen ihracat değeri ise %1.3 oranında düşüş gösterdi. İlde 2017 yılı ocak-ağustos ayı döneminde 40 firma 11.3 milyon dolarlık ihracat yapılmıştır.

Ticaret Bakanlığı verilerine göre ithalat; Erzurum'da bu yılın Ocak- Ağustos 2018 döneminde 35 firma tarafından 24.9 milyon dolar tutarında ithalat kaydedildi. 2017 yılının aynı dönemine göre ithalat yapan firma sayısı yüzde 14.6, kaydedilen ithalat değeri ise yüzde 26.2 oranında düşüş gösterdi. İlde 2017 yılı ocak-ağustos ayı döneminde 41 firma 33,8 milyon dolarlık ithalat gerçekleşmişti.

TÜİK 2014 yılı verilerine göre; Türkiye 'de kişi başına ithalat 3117 bin dolar, Erzurum'da ise 51 bin dolar dır. Böylelikle Erzurum kişi başına ithalatta Türkiye'de 63. Sırada yer almaktadır.

TÜİK 2014 yılı verilerine göre; Türkiye'de kişi başına ihracat 2029 bin dolar 'dır. Erzurum 43 bin dolar ile kişi başına ihracatta Türkiye'de 69. Sırada yer almaktadır. Tablo 1'de yıllara göre Erzurum ilinin ihracat ve ithalat miktarları dolar bazında verilmiştir.

Tablo 1: Erzurum ilinin yıllara göre ihracat ve ithalat miktarları

YIL	İHRACAT (\$)	İTHALAT (\$)
2014	32.990.247	38.750.817
2015	19.900.000	38.000.000
2016	17.500.000	30.700.000
2017	17.100.000	39.900.000
2018(Ocak- Temmuz)	10,100.000	19.000.000

TÜİK

ÖNERİLER

- Cazibe Merkezleri Programı kapsamında imalat sanayi alanında yatırımcılarımız istekli iken konunun tekrar gündeme gelmesi önem arz etmektedir.

EKONOMİK VE FİNANSAL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Finansmana erişimde teminat koşullarının iyileştirilmesi ve kalkınmada öncelikli yöreler kapsamında ayrılan desteklerin miktarı ve destek mekanizmalarının çeşitliliği iş dünyasının işleyişi açısından öncelikli talepler olarak dile getirilmektedir.
- Tahsis edilen finansal kaynağın etkin kullanılabilmesi ve yatırımcının önünün açılması amacıyla, banka kriterlerine uyumlaştırma sürecinin tüm taraflarca işbirliği halinde

yürütülmesi, bankaların kısa ya da uzun vadeli kredi kullandırma konusunda firmalara bilgi vererek yönlendirici olması gerekiyor. Aksi halde elde edilen kaynakların etkin kullanımı mümkün görünmüyor.

- Kredi Kefalet Sisteminde bölgemizin ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde teminat koşulları kolaylaştırılmalı, Kredi Garanti Fonu etkin rol almalıdır. Üretici ve ihracatçılara yönelik olarak İhracat Kredi Garanti Fonu gündeme getirilmelidir.

2017 yılı içerisinde; ülke olarak ekonomik gücümüzün devamlılığının sağlanması önem arz etmektedir.

Finansmana erişim noktasında firmalara destek olan Kredi Garanti Fonu'nun (KGF) desteği ile ülke genelinde 12 Aralık 2017 tarihi itibarıyla;

213 milyar TL lik kredi hacmi ile 341.000 işletmeye yaklaşık 193 milyar TL lik kefalet sağlanmıştır.

İlimizde 2590 adet firmaya toplam 1.253 milyon TL lik kredi hacmi ile yaklaşık 1108 milyon TL lik kefalet sağlanmıştır.

Bu gün gelinen noktada;

Bankaların doğudaki firma ve işletmelere hem teminatları konusunda hem de kredi limitleri konusunda batıdaki firmalara göre daha kısıtlı ve temkinli davranıyor olmaları ve bunun üstüne yaşanan ekonomik savaşın da etkileri ile ilimizde ekonomik anlamda çok büyük sıkıntılara neden olmaktadır.

Bu durumu aşmak için; KGF nin devamlılığının sağlanması,

Limit boşluğu olan firmaların tekrar bu destekle krediye erişebilir olmaları önem arz etmektedir.

Ekonomik savaşın etkileri ile %35-40 civarında olan faizlerin yanı sıra finansmana erişim noktasında sıkıntı yaşayan firmaların sayısı her geçen gün artmaktadır.

İlimizde yaşam kalitesinin gün geçtikçe düşmesine neden olmaktadır

KGF 'nin yeniden hayata geçirilmesi şu zamanda hem ülkemizde hem de ilimizde yaşanan sıkıntıların azaltılmasına destek olacağı kanaatindeyiz.

YATIRIM RİSKLERİ

- Ekonomik istikrarı zedeleyebilecek ticari risklerin artması (işsizlik, artan döviz kuru, vergi ve SGK yükü, artan faiz oranları nedeniyle yükselen kredi maliyetlerinin yatırımları olumsuz etkilemesi vb.
- İmalat sanayinin yok denecek kadar azalması,
- Yerel üretimin tanıtım ve satışının yeterince yapılamaması,
- Üretim ve sanayi alanında doğalgaz, elektrik vb. enerji maliyetlerinin artması,
- Bürokrasinin yatırımcılara çıkardığı engeller,
- Komşu ülkelerle ticari ilişkileri geliştirecek mekanizmaların ortaya konulmamış olması,

- Gelecekte ihtiyaç duyulabilecek sekt6r ve mesleklere y6nelik planlamanın yapılmamış olması,
- Finansal sermayenin řehri terk etmesi,
- Tarım, hayvancılık ve bu sekt6rlerin sanayileşmesine d6n6k hamlelerin yetersizliği,
- Yeraltı kaynaklarının yeterince kullanılamaması,